

Zápis

z obhajoby disertační práce Mgr. Jana Dlaska konané dne 13. září 2010.

Téma práce: *Debata Tikkanen – Kihlman. Preludium. Díla – přijetí – polemika.*

Přítomní: Doc. Mgr. Martin Humpál, Ph.D. (předseda); Doc. PhDr. Jan Čermák, CSc. (oponent); Doc. PhDr. Milan Tvrdík, CSc.; PhDr. Marie Vachková, Ph.D.

Omluveni: Doc. PhDr. Margita Gáborová, CSc. (oponentka); Doc. PhDr. Helena Kadečková, CSc.; Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.; Doc. Dr. Jana Hoffmannová, DrSc.

Předseda komise doc. Humpál zahájil obhajobu a představil přítomným kandidáta.

Školitelka, Doc. PhDr. Viola Čapková, Phil. Lic., byla omluvena. Namísto ní seznámila komisi s odborným profilem Mgr. Dlaska dr. Hilkkä Lindroos.

Kandidát seznámil přítomné se svou disertační prací, pojednávající o finskošvédských spisovatelích Christeru Kihlmanovi a Henriku Tikkanenovi, kteří v 70. letech 20. století vyvolali nejostřejší debatu v rámci finskošvédské literatury vůbec. Zaměřil se na tuto debatu, opředenou různými mýty, o níž neexistuje dosud žádná větší odbornější studie: disertační práce zkoumá tedy to, proč debata vznikla a o čem pojednávala, přičemž nejdůležitější pramen je literární kritika, především finskošvédská, v kontextualizaci ale také švédská a finská. Metodologicky práce vychází z teorie literárního pole Pierra Bourdieua.

Poté byly předneseny závěry oponentských posudků.

První oponentka, Doc. Gáborová, byla omluvena. Namísto ní předčítal vybrané pasáže Doc. Tvrdík, který úvodem konstatoval, že posudek je velmi pozitivní. Pí Gáborová zejména oceňuje použití Bourdieuových teorií s různými poli, které se v práci doplňují, a to, že práce těží jak ze zahraničního, tak z domácího výzkumu. Dále vyzdvihuje pojednání o kontextu debaty, jednak co se týče tisku a jeho politických rozměrů, jednak co se týče literárních souvislostí, které debatě předcházely. Kladně hodnotí práci s literární kritikou, která představuje základní

výzkum, a teoretickou důslednost. Výhrady doc. Gáborové se týkají za prvé použití autobiografického diagramu Philippa Lejeuna, který příliš svazuje a vede k ne vždy přesvědčivým závěrům, a za druhé otázky, proč se v disertační práci nepřechyluje. Závěrem zdůrazňuje, že záběr kandidáta je široký a že jeho disertační práce proto opravuje mýtus o debatě a tím přináší nový pohled na danou problematiku.

Druhý oponent, Doc. Čermák, posoudil v důsledku svého odborného zaměření práci především z hlediska její metody, struktury a sdělnosti argumentace. Doc. Čermák zejména oceňuje širokou erudovanost autora, jeho bezpečnou orientaci v složitých souvislostech finské, švédské a finskošvédské kulturní a politické scény 70. let a jeho mimořádné zaujetí zkoumaným tématem. Dále vyzdvihuje, že disertační práce obsahuje cenné a rozsáhlé dobové přílohy. Jeho výhrady se týkají jednak hutného, špatně sledovatelného stylu s opakujícími se pasážemi a nedostatečnou jasností argumentace, pomohly by křížové odkazy a shrnutí, jednak teorie a metody, která je sice prezentována, ale není integrální součástí práce, protože se s ní nepracuje soustavně. Důvodem může být zvolená „zpravodajská“ metoda, v níž chybí přesná kritéria a shrnující syntéza. Navrhuje tabulkové zpracování výsledků. Závěrem doc. Čermák uvedl, že práce představuje nesporný přínos a dokládá mnoholetou práci.

Kandidát, Mgr. Jan Dlask, odpovídal na posudky oponentů.

Připustil výhrady doc. Gáborové u Lejeunova diagramu u Kihlmana, nikoliv však u Tikkanena. K otázce zda přechylovat uvedl, že rod často vyplývá z křestního jména a že jinak užíval výrazy jako „pisatelka“. Upozornil mj. též na jiný úzus v češtině než ve slovenštině, kde je přechylování zjevně povinné.

K námitkám doc. Čermáka uvedl, že přijímá výhrady týkající se formální stránky práce a opakujících se pasáží, ač je názoru, že jistému opakování se u literární kritiky nedá vyhnout. Souhlasí s tím, že by všechny recenze nemusely být zpracovány, řídil se ale snahou zachytit všechny hlasy k získání maximálního záběru. Tabulkové modely se mu zdály svazující, a místo toho si stanovil různé kategorie. Volba jazyka, ve kterém psal disertační práci, vyplynula z úzu psát česky, ač uznává, že by mohla být praktičtější verze finská, švédská či anglická. K volbě metody uvedl, že původně pracoval s metodou pouze implicitní, že ale následně zvolil Bourdieuvu metodu, jednak v návaznosti na práci Trygveho Söderlinga a na to, že je hojně užívána v severském prostředí. Bourdieuova metoda rovněž přináší zjednodušení při

interpretaci výsledků, které též zasazuje do sociologického kontextu. Závěrem odmítl pouze námitky ohledně křížových odkazů a nedostatečnosti dílčích analýz.

Oponenti se vyjadřovali k vystoupení kandidáta. Doc. Čermák podotkl, že bilancujících komentářů a křížových odkazů zlehčujících čtení mohlo být více. V této práci by metoda nebyla nutná, stačilo se řídit „selským rozumem“.

Diskuse:

Doc. Humpál navázal na slova doc. Čermáka a uvedl, že „velká teorie“ sice není nutná, ale že jistá metodologie musí být, aby práce nepředstavovala jen „tok informací“, nýbrž měla pevný základ. Dr. Velkoborský uvedl, že kandidát vykazoval hutný styl psaní již v diplomové práci a navrhl, aby se mu to nevytýkalo. Doc. Humpál poprosil o objasnění věty na str. 5 tezí: „Pohled na finskošvédské literární pole, etablující se přibližně od roku 1959 ...“. Navrhl spíše formulaci „nově se etablující“, stejného názoru byl doc. Tvrdlík. Kandidát jim dal za pravdu. Doc. Tvrdlík podotkl, že styl práce se v něčem podobá vědeckému stylu německému, který se přičí české stylistice. Dr. Lindroos uvedla, že styl, hlavně dlouhé věty, může představovat vliv z finštiny, kde je tento fenomén běžný.

Doc. Humpál uzavřel diskusi.

Proběhlo hlasování za nepřítomnosti kandidáta a zapisovatele.

Výsledek hlasování: Komise byla ve svém rozhodnutí jednomyslná a navrhla udělit titul Ph.D.

Zapsal:

MA. Roar Lishaugen, Ph.D.

Podpis předsedy komise:

